

ชื่อพืช	กระเจี๊ยบแดง
ชื่ออื่นๆ	กระเจี๊ยบ กระเจี๊ยบเปรี้ยว ผักแก้งเค็ง ส้มแก้งเค็ง ส้มตะเลงเครง ส้มปู ส้มพอเหมาะ jamaica sorrel, red sorrel, roselle
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Hibiscus sabdariffa</i> L.
ชื่อพ้อง	-
ชื่อวงศ์	MALVACEAE

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

พืชล้มลุก ลำต้นมีสีแดงอมม่วง ริวประดับและกลีบเลี้ยงอวบน้ำ มีสีแดง รับประทานได้ ใบมีหลายรูปแบบ เช่น ใบมันแยกเป็นแฉก รูปหอก ปลายแหลม มีขน หูใบรูปยาวแคบ ร่วงง่าย ดอกมีสีเหลืองอ่อนหรือสีชมพูอ่อน โคนกลีบสีแดง ผลรูปไข่ป้อม มีงอยสั้นๆ มีขนหยาบสีเหลืองคลุม (1)

อันตรกิริยาต่อยาแผนปัจจุบัน

1. ผลของกระเจี๊ยบแดงต่อกระบวนการเมแทบอลิซึมของยา

1.1 ผลต่อเอนไซม์ cytochrome P450

การศึกษาฤทธิ์ยับยั้งเอนไซม์ cytochrome P450 (CYP450) ของสารสกัดเอทานอลจากกลีบเลี้ยงดอกกระเจี๊ยบแดง (มีปริมาณแอนโทไซยานินรวม คำนวณในรูป cyaniding-3-glucoside เท่ากับ 0.583 กรัมต่อผงพืชแห้ง 100 กรัม) โดยทดสอบใน human liver microsomal พบว่าสารสกัดเอทานอลจากกลีบเลี้ยงดอกกระเจี๊ยบแดงมีฤทธิ์ยับยั้งเอนไซม์ CYP1A2, CYP2A6, CYP2B6, CYP2C8, CYP2C9, CYP2C19, CYP2D6, CYP2E1 และ CYP3A4 ได้ โดยมีค่าความเข้มข้นในการยับยั้งเอนไซม์ดังกล่าวได้ร้อยละ 50 (IC₅₀) อยู่ในช่วง 306 - 1660 มคก./มล. เรียงลำดับความแรงในการยับยั้งเอนไซม์จากมากไปน้อย ดังนี้ CYP1A2 > CYP2C8 > CYP2D6 > CYP2B6 > CYP2E1 > CYP2C19 > CYP3A4 >> CYP2C9 >> CYP2A6 ตามลำดับ (2)

สารสกัดน้ำต้มกลีบเลี้ยงดอกกระเจี๊ยบแดง (มีปริมาณฟีนอลิกรวมในสารสกัดเท่ากับร้อยละ 3.874 โดยน้ำหนัก) ขนาด 250 และ 1,000 มก./กก. นน. ตัว/วัน เมื่อป้อนให้หนูแรท เป็นเวลา 30 วัน ไม่เกิดอันตรายต่ออวัยวะภายใน เช่น ตับ ไต ระบบเลือด อิเล็กโตรไลต์และการเมแทบอลิซึมไขมัน ไม่มีผลต่อค่าชีวเคมีในเลือด ไม่มีผลต่อปริมาณเอนไซม์ cytochrome รวมในตับและไม่มีผลต่อการทำงานของเอนไซม์ CYP1A1, CYP1A2, CYP2B1, CYP2B2, CYP2E1 และ CYP3A ทดสอบใน liver microsome ของหนูแรท (3)

2. ผลของกระเจี๊ยบแดงต่อยาแผนปัจจุบัน

2.1 ผลต่อยาลดไขมันในเลือด

simvastatin

การศึกษาในหนูแรทที่เหนี่ยวนำให้มีภาวะไขมันในเลือดสูง แบ่งกลุ่มหนูแรทให้ได้รับสารสกัดน้ำกลีบเลี้ยงกระเจี๊ยบแดงในขนาดต่ำ (250 มก./กก. นน.ตัว/วัน) ร่วมกับยาลดไขมันในเลือด simvastatin ขนาดต่ำ (10 มก./กก.

นน.ตัว/วัน) และสารสกัดน้ำกลีบเลี้ยงกระเจี๊ยบแดงในขนาดสูง (500 มก./กก.นน.ตัว/วัน) ร่วมกับยาลดไขมันในเลือด simvastatin ขนาดสูง (20 มก./กก. นน.ตัว/วัน) เป็นเวลา 2 และ 4 สัปดาห์ พบว่าหนูแรทกลุ่มที่ได้รับสารสกัดน้ำกลีบเลี้ยงกระเจี๊ยบแดงในขนาดต่ำ ร่วมกับยา simvastatin ขนาดต่ำ กลุ่มที่ได้รับสารสกัดน้ำกลีบเลี้ยงกระเจี๊ยบแดงในขนาดต่ำ ร่วมกับยา simvastatin ขนาดสูง และกลุ่มที่ได้รับสารสกัดน้ำกลีบเลี้ยงกระเจี๊ยบแดงในขนาดสูง ร่วมกับยา simvastatin ขนาดสูง เป็นเวลา 2 สัปดาห์ มีผลลดระดับคอเลสเตอรอลรวมในเลือดได้ร้อยละ 38.26, 36.96 และ 44.13 ตามลำดับ เทียบกับกลุ่มที่ได้รับยา simvastatin ขนาดต่ำ ที่ลดระดับคอเลสเตอรอลรวมในเลือดได้ร้อยละ 22.41 นอกจากนี้กลุ่มที่ได้รับสารสกัดน้ำกลีบเลี้ยงกระเจี๊ยบแดงในขนาดต่ำ ร่วมกับยา simvastatin ขนาดต่ำ และกลุ่มที่ได้รับสารสกัดน้ำกลีบเลี้ยงกระเจี๊ยบแดงในขนาดสูง ร่วมกับยา simvastatin ขนาดต่ำ เป็นเวลา 2 สัปดาห์ มีผลลดระดับไตรกลีเซอไรด์ในเลือดได้ร้อยละ 57.43 และ 47.26 ตามลำดับ เทียบกับกลุ่มที่ได้รับยา simvastatin ขนาดต่ำ ที่ลดระดับไตรกลีเซอไรด์ในเลือดได้ร้อยละ 8.10 ในขณะที่กลุ่มที่ได้รับสารสกัดน้ำกลีบเลี้ยงดอกกระเจี๊ยบแดงในขนาดสูง ร่วมกับยา simvastatin ขนาดสูง เป็นเวลา 2 สัปดาห์ สามารถลดระดับคอเลสเตอรอลชนิด LDL ได้ร้อยละ 80.56 เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มที่ได้รับสารสกัดน้ำกลีบเลี้ยงกระเจี๊ยบแดงในขนาดต่ำ หรือกลุ่มที่ได้รับยา simvastatin ขนาดต่ำ ที่ลดคอเลสเตอรอลชนิด LDL ได้ร้อยละ 47.81 และ 49.54 ตามลำดับ การเพิ่มขนาดสารสกัดน้ำกลีบเลี้ยงกระเจี๊ยบแดงในหนูกลุ่มที่ได้รับยา simvastatin ขนาดต่ำ ไม่มีผลต่อการลดระดับ LDL ในขณะที่การเพิ่มขนาดสารสกัดน้ำกลีบเลี้ยงกระเจี๊ยบแดงในหนูกลุ่มที่ได้รับยา simvastatin ขนาดสูง มีผลลดระดับ LDL เล็กน้อย นอกจากนี้การเพิ่มขนาดสารสกัดน้ำกลีบเลี้ยงกระเจี๊ยบแดงมีผลต่อระดับคอเลสเตอรอลรวม น้อยกว่าการเพิ่มขนาดของยา simvastatin และการทดสอบเป็นเวลา 4 สัปดาห์ ให้ผลในการลดระดับไตรกลีเซอไรด์ได้มากกว่า แต่ลดระดับ LDL ได้น้อยกว่าการทดสอบเป็นเวลา 2 สัปดาห์ จากการศึกษาในครั้งนี้สรุปได้ว่าการให้สารสกัดน้ำกลีบเลี้ยงกระเจี๊ยบแดงขนาดต่ำ ร่วมกับยา simvastatin ขนาดต่ำ หรือการให้สารสกัดน้ำกลีบเลี้ยงดอกกระเจี๊ยบแดงขนาดสูง ร่วมกับยา simvastatin ขนาดสูง มีผลลดระดับคอเลสเตอรอลรวม ระดับไตรกลีเซอไรด์ และระดับ LDL ในเลือดภายใน 2 สัปดาห์ ได้ดีกว่าการได้รับยา simvastatin ในขนาดต่ำ แต่เทียบเคียงได้กับการได้รับยา simvastatin ขนาดสูง (4)

การศึกษาทางคลินิกแบบสุ่มและข้ามกลุ่ม (randomized crossover design) เพื่อดูอันตรกิริยาระหว่างยา simvastatin และเครื่องตีกระเจี๊ยบแดง ในอาสาสมัครสุขภาพดีซึ่งมีค่า BMI เฉลี่ย 24.07 กก./ตรม.² จำนวน 6 คน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 ให้รับประทานยา simvastatin ขนาด 40 มก. ร่วมกับน้ำดื่ม 300 มล. ในขณะที่อีกกลุ่มให้รับประทานยา simvastatin ขนาด 40 มก. ร่วมกับเครื่องตีกระเจี๊ยบแดง 300 มล. และทำการเก็บตัวอย่างเลือดทุก 0.5, 1, 2, 3, 4, 6, 8, 10, 12 และ 24 ชม. หลังจากนั้น 1 สัปดาห์ ทำการสลับกลุ่ม และทำขั้นตอนเหมือนเดิม ผลการทดสอบพบว่า การให้เครื่องตีกระเจี๊ยบแดงทำให้ค่าพื้นที่ใต้กราฟระหว่างระดับยาในเลือดกับเวลา (AUC), ความเข้มข้นสูงสุดของยาในเลือด (C_{max}), ค่าครึ่งชีวิต ($T_{1/2}$) และค่าคงที่ในการกำจัดยา (elimination rate constant; K_e) ของยา simvastatin ลดลง แต่เพิ่มระยะเวลาที่ระดับยาในเลือดมีค่าสูงสุด (T_{max}) สรุปได้ว่าเครื่องตีกระเจี๊ยบแดงมีผลต่อเภสัชจลนศาสตร์ของยา simvastatin โดยชะลอการดูดซึมและเพิ่มระยะเวลาที่ระดับยาในเลือดมีค่าสูงสุด (4)

2.2 ผลต่อยาขับปัสสาวะ

hydrochlorothiazide

การศึกษาการให้สารสกัดเมทานอลของกลีบเลี้ยงกระเจี๊ยบแดงขนาด 20 - 40 มก./กก. ร่วมกับยาขับปัสสาวะ hydrochlorothiazide (HCT) ในหนูแรท โดยกลุ่มที่ 1 ได้รับน้ำกลั่น กลุ่มที่ 2 ได้รับยา HCT ขนาด 10 มก./กก กลุ่มที่ 3 ได้รับยา HCT ขนาด 10 มก./กก. นน. ตัว และน้ำกลั่น กลุ่มที่ 4 ได้รับสารสกัดเมทานอล กลีบเลี้ยงกระเจี๊ยบแดง ขนาด 40 มก./กก. นน. ตัว และกลุ่มที่ 5 ได้รับยา HCT ขนาด 10 มก./กก ร่วมกับ สารสกัดเมทานอลกลีบเลี้ยงกระเจี๊ยบแดง ขนาด 40 มก./กก. นน. ตัว จากนั้นให้น้ำเกลือปริมาตร 5 มล./100 ก. แล้วตรวจสอบปริมาณปัสสาวะของหนูทดลองที่เวลา 1, 2, 3, 8 และ 14 ชั่วโมง ผลการศึกษาพบว่า การให้สารสกัดเมทานอลกลีบเลี้ยงกระเจี๊ยบแดง ร่วมกับยา HCT มีผลเพิ่มปริมาตรของปัสสาวะของหนูแรทตั้งแต่ชั่วโมงแรกไปจนถึง 24 ชั่วโมงภายหลังจากได้รับยานอกจากนี้ยังลดค่าความเป็นกรด-ด่าง (pH) และลดความเข้มข้นของโซเดียมไอออน ไบคาร์บอเนตไอออน และคลอไรด์ไอออน ในปัสสาวะ เมื่อเทียบกับกลุ่มที่ได้รับยา HCT เพียงอย่างเดียว (5)

การศึกษาในกระต่าย 9 ตัว แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 ได้รับยา HCT ขนาด 10 มก./กก. นน.ตัว กลุ่มที่ 2 ได้รับยา HCT ขนาด 10 มก./กก. นน. ตัว ร่วมกับสารสกัดเมทานอลของกลีบเลี้ยงกระเจี๊ยบแดง ขนาด 20 มก./กก.นน. ตัว และกลุ่มที่ 3 ได้รับยา HCT 10 มก./กก. นน. ตัว ร่วมกับสารสกัดเมทานอลของกลีบเลี้ยงกระเจี๊ยบแดง ขนาด 40 มก./กก.นน. ตัว เก็บตัวอย่างเลือดทุก 0.5, 1, 2, 4, 8 และ 24 ชม. พบว่าค่าพื้นที่ใต้กราฟระหว่างระดับยาในเลือดกับเวลา (AUC), ความเข้มข้นสูงสุดของยาในเลือด (C_{max}), ระยะเวลาที่ระดับยาในเลือดมีค่าสูงสุด (T_{max}) และค่าครึ่งชีวิต ($T_{1/2}$) เพิ่มขึ้น ส่วนค่าคงที่ในการกำจัดยา (elimination rate constant; K_e) ลดลง จากผลการทดลองสรุปได้ว่าการให้ยาขับปัสสาวะ HCT ร่วมกับสารสกัดเมทานอลของกลีบเลี้ยงกระเจี๊ยบแดงมีผลทำให้ยา HCT อยู่ในเลือดยาวนานขึ้น และถูกขับออกจากร่างกายช้าลง ดังนั้นผู้ป่วยความดันโลหิตสูงที่มีการใช้ยาขับปัสสาวะ HCT ควรหลีกเลี่ยงการบริโภคเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของกระเจี๊ยบแดง (5)

2.3 ผลต่อยาต้านการอักเสบ

diclofenac

การศึกษาแบบข้ามกลุ่ม randomized cross-over study ในอาสาสมัครสุขภาพดี จำนวน 12 คน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกให้เครื่องตีมกระเจี๊ยบแดงวันละ 300 มล. (คิดเป็นปริมาณแอนโทไซยานิน 8.18 มก.) ติดต่อกัน 2 วัน ในวันที่ 3 ให้เครื่องตีมกระเจี๊ยบแดงร่วมกับยา diclofenac sodium 25 มก. เทียบกับกลุ่มควบคุมที่ได้รับยา diclofenac sodium ร่วมกับน้ำเปล่า และเก็บปัสสาวะหลังรับประทานยา 8 ชม. ผลการศึกษาพบว่า การให้เครื่องตีมกระเจี๊ยบแดงร่วมกับยา diclofenac sodium มีผลลดการขับยาออกทางปัสสาวะอย่างมีนัยสำคัญ (6)

ciprofloxacin

การศึกษาในหลอดทดลองเกี่ยวกับฤทธิ์ต้านเชื้อแบคทีเรีย *Staphylococcus aureus*, *Pseudomonas aeruginosa*, and *S. aureus* NCTC 6571e ของสารสกัดน้ำกลีบเลี้ยงกระเจี๊ยบแดง และยา ciprofloxacin ด้วยวิธี Agar-well Cross-reaction Technique พบว่าฤทธิ์ในการยับยั้งของสารสกัดน้ำกลีบเลี้ยงกระเจี๊ยบแดง แสดงเป็นความกว้างของบริเวณที่ยับยั้ง (Inhibition zone) ต่อเชื้อแบคทีเรียดังกล่าวมีค่าอยู่ในช่วง 10 - 32 มม. ใกล้เคียงกับ Inhibition zone ของยา ciprofloxacin ที่มีค่าอยู่ในช่วง 15 - 35 เมื่อศึกษาอันตรกิริยาของสารสกัดน้ำกลีบเลี้ยงกระเจี๊ยบแดง (ความเข้มข้น 0.78 - 12.5 มก./มล. สำหรับเชื้อ *S. aureus* O1 และความเข้มข้น 0.39 - 6.25 มก./มล. สำหรับเชื้อ *P. aeruginosa* PA2) กับยา ciprofloxacin (ความเข้มข้น 0.625 - 10 มก./มล.) ต่อการยับยั้งเชื้อ

ทั้งสองชนิด พบว่าการให้สารทั้งสองชนิดร่วมกันให้ผลเสริมฤทธิ์กันหรือไม่เกิดผลต่อกันร้อยละ 72 และให้ผลต้านฤทธิ์กันร้อยละ 28 นอกจากนี้สารสกัดน้ำกลีบเลี้ยงกระเจี๊ยบแดงยังยับยั้งเชื้อแบคทีเรียที่เรียกว่า ciprofloxacin อีกด้วย (7)

2.4 ผลต่อวิตามิน

วิตามินบี 12 (hydroxocobalamin)

การทดสอบในลำไส้เล็กหนูเม้าส์เพื่อดูอันตรกิริยาของสารสกัดมาตรฐาน aqueous กระเจี๊ยบแดงที่ทำให้แห้งโดยวิธี lyophilize กับวิตามินบี 12 และเก็บตัวอย่างที่ซึมผ่านลำไส้ ไปวิเคราะห์ที่เวลา 0, 60, 120 และ 150 นาที ผลการทดสอบพบว่าการใช้สารสกัด aqueous กระเจี๊ยบแดง ร่วมกับวิตามินบี 12 มีผลเพิ่มการซึมผ่าน (permeability) ของวิตามินบี 12 ผ่านลำไส้เล็กของหนูเม้าส์ และเพิ่มค่าสภาพการนำไฟฟ้ารวมผ่านเซลล์เยื่อ (total transepithelial electrical conductance) (8)

บทสรุป

ข้อเสนอนแนะ/ข้อควรระวัง

- ควรระมัดระวังในการใช้กระเจี๊ยบแดงร่วมกับยาที่ใช้เอนไซม์ CYP1A2, CYP2C8, CYP2D6, CYP2B6, CYP2E1, CYP2C19, CYP3A4, CYP2C9, CYP2A6 ในการเมแทบอลิซึม เนื่องจากกระเจี๊ยบแดงมีผลยับยั้งเอนไซม์เหล่านี้
- ควรระมัดระวังการใช้กระเจี๊ยบแดงร่วมกับยา simvastatin เพราะมีผลชะลอการดูดซึมยาเข้าสู่กระแสเลือด และเพิ่มระยะเวลาที่ระดับยาในเลือดมีค่าสูงสุด
- ควรระมัดระวังการใช้กระเจี๊ยบแดงร่วมกับยาขับปัสสาวะ hydrochlorothiazide เพราะกระเจี๊ยบแดงมีผลเพิ่มปริมาณของปัสสาวะที่ขับออก ลดค่า pH ของปัสสาวะ และลดความเข้มข้นของโซเดียมไอออน ไบคาร์บอเนต ไอออน และคลอไรด์ไอออน ในปัสสาวะ
- ควรระมัดระวังการใช้กระเจี๊ยบแดงร่วมกับยาด้านการอักเสบ diclofenac เพราะมีผลลดการขับยาออกทางปัสสาวะ
- ควรระมัดระวังการใช้กระเจี๊ยบแดงร่วมกับยาด้านการอักเสบ ciprofloxacin ต่อเชื้อ *S. aureus* O1 หรือเชื้อ *P. aeruginosa* PA2 เพราะอาจเกิดการเสริมฤทธิ์หรือยับยั้งฤทธิ์ยาได้
- ควรระมัดระวังการใช้กระเจี๊ยบแดงร่วมกับวิตามินบี 12 เพราะอาจมีผลเพิ่มการดูดซึมวิตามินบี 12 ผ่านลำไส้เล็ก และเพิ่มค่าสภาพการนำไฟฟ้ารวมผ่านเซลล์เยื่อ (total transepithelial electrical conductance)

ตารางที่ 1 รายงานผลการศึกษาของกระเจี๊ยบแดงต่อกระบวนการเมแทบอลิซึมของยา

ชนิดของ CYP450	สารสกัด/สารสำคัญ	รูปแบบการศึกษา	ระยะเวลาการศึกษา	ผลการศึกษา
CYP1A2	สารสกัดเอทานอล	ในหลอดทดลอง - human liver microsomal	-	ยับยั้งเอนไซม์ $IC_{50} = 306 \pm 0.084$ มคก./มล. (2)
	สารสกัดน้ำ 250 และ 1,000 มก./กก.	สัตว์ทดลอง (หนูแรท) rat liver microsomal	30 วัน	ไม่มีผลต่อเอนไซม์ (3)
CYP2C8	สารสกัดเอทานอล	ในหลอดทดลอง - human liver microsomal	-	ยับยั้งเอนไซม์ $IC_{50} = 424 \pm 0.086$ มคก./มล. (2)
CYP2D6	สารสกัดเอทานอล	ในหลอดทดลอง - human liver microsomal	-	ยับยั้งเอนไซม์ $IC_{50} = 446 \pm 0.118$ มคก./มล. (2)
CYP2B6	สารสกัดเอทานอล	ในหลอดทดลอง - human liver microsomal	-	ยับยั้งเอนไซม์ $IC_{50} = 481 \pm 0.089$ มคก./มล. (2)
CYP2E1	สารสกัดเอทานอล	ในหลอดทดลอง - human liver microsomal	-	ยับยั้งเอนไซม์ $IC_{50} = 506 \pm 0.092$ มคก./มล. (2)
	สารสกัดน้ำ 250 และ 1,000 มก./กก.	สัตว์ทดลอง (หนูแรท) rat liver microsomal	30 วัน	ไม่มีผลต่อเอนไซม์ (3)
CYP2C19	สารสกัดเอทานอล	ในหลอดทดลอง - human liver microsomal	-	ยับยั้งเอนไซม์ $IC_{50} = 546 \pm 0.076$ มคก./มล. (2)
CYP3A4	สารสกัดเอทานอล	ในหลอดทดลอง - human liver microsomal	-	ยับยั้งเอนไซม์ $IC_{50} = 633 \pm 0.073$ มคก./มล. (2)
CYP2C9	สารสกัดเอทานอล	ในหลอดทดลอง - human liver microsomal	-	ยับยั้งเอนไซม์ $IC_{50} = 744 \pm 0.136$ มคก./มล. (2)
CYP1A1	สารสกัดน้ำ 250 และ 1,000 มก./กก.	สัตว์ทดลอง (หนูแรท) rat liver microsomal	30 วัน	ไม่มีผลต่อเอนไซม์ (3)

ตารางที่ 1 รายงานผลการศึกษาของกระเจี๊ยบแดงต่อกระบวนการเมแทบอลิซึมของยา (ต่อ)

ชนิดของ CYP450	สารสกัด/สารสำคัญ	รูปแบบการศึกษา	ระยะเวลาการศึกษา	ผลการศึกษา
CYP2B1	สารสกัดน้ำ 250 และ 1,000 มก./กก.	สัตว์ทดลอง (หนูแรท) rat liver microsomal	30 วัน	ไม่มีผลต่อเอนไซม์ (3)
CYP2B2	สารสกัดน้ำ 250 และ 1,000 มก./กก.	สัตว์ทดลอง (หนูแรท) rat liver microsomal	30 วัน	ไม่มีผลต่อเอนไซม์ (3)
CYP3A	สารสกัดน้ำ 250 และ 1,000 มก./กก.	สัตว์ทดลอง (หนูแรท) rat liver microsomal	30 วัน	ไม่มีผลต่อเอนไซม์ (3)

ตารางที่ 2 รายงานผลการศึกษาของกระเจี๊ยบแดงต่อยาแผนปัจจุบัน

กลุ่มยา/ยา	รูปแบบการศึกษา	ปริมาณ/ความเข้มข้นของสมุนไพรและยา	ระยะเวลาในการศึกษา	ผลการศึกษา
1. ยาลดไขมันในเลือด - simvastatin	การศึกษาทางคลินิก (randomized crossover design)	simvastatin ขนาด 40 มก. กับน้ำกระเจี๊ยบ 300 ซีซี	-	ลดการดูดซึมยา simvastatin เข้าสู่กระแสเลือด (4)
2. ยาขับปัสสาวะ - hydrochlorothiazide (HCT)	สัตว์ทดลอง (กระต่าย)	HCT 10 มก./กก. นน. ตัว ร่วมกับสารสกัดเมทานอลของกลีบเลี้ยงดอกกระเจี๊ยบแดง 20 มก./กก. นน. ตัว	-	ลดการขับยา HCT ออกจากร่างกาย (5)
3. ยาต้านการอักเสบ - diclofenac	การศึกษาทางคลินิก randomized cross-over study	น้ำกระเจี๊ยบวันละ 300 มล. 2 วัน ติดกัน วันที่ 3 ให้ดื่ม น้ำกระเจี๊ยบร่วมกับยา diclofenac 25 มก.	3 วัน	ลดการขับยา diclofenac ทางปัสสาวะที่เก็บ 8 ชั่วโมงหลังกินยา (6)

ตารางที่ 2 รายงานผลการศึกษาของกระเจี๊ยบแดงต่อยาแผนปัจจุบัน (ต่อ)

กลุ่มยา/ยา	รูปแบบการศึกษา	ปริมาณ/ความเข้มข้น ของสมุนไพรและยา	ระยะเวลาใน การศึกษา	ผลการศึกษา
3. ยาท้านการอักเสบ - ciprofloxacin	หลอดทดลอง ด้วยวิธี Agar-well Cross-reaction Technique	สารสกัดน้ำกลีบเลี้ยง ดอกกระเจี๊ยบ ขนาด 20 มก./กก.	-	เสริมฤทธิ์และยับยั้ง ฤทธิ์ยา ciprofloxacin ในการ ยับยั้งเชื้อแบคทีเรีย <i>Staphylococcus</i> <i>aureus</i> O1 และเชื้อ <i>Pseudomonas</i> <i>aeruginosa</i> PA2 (7)
4. วิตามิน - วิตามินบี 12	สัตว์ทดลอง (หนูเม้าส์)	- วิตามินบี 12 ขนาด 1 มก. ร่วมกับสารสกัด น้ำดอกกระเจี๊ยบ (ด้วยวิธี hydrophylize) ขนาด 1.5 มก. - วิตามินบี 12 ขนาด 1 มก. ร่วมกับสารสกัด น้ำดอกกระเจี๊ยบ (ด้วยวิธี hydrophylize) ขนาด 3 มก.	-	เพิ่มการดูดซึมวิตามิน บี 12 ในผนังเนื้อเยื่อ ของลำไส้เล็กส่วน ileum ของหนูเม้าส์ และเพิ่มค่าสภาพการ นำไฟฟ้ารวมผ่านเซลล์ เยื่อ (8)

เอกสารอ้างอิง

1. นันทวัน บุญยะประภัศร และคณะ. ก้าวไปกับสมุนไพร เล่ม 3. กรุงเทพฯ: ธรรมมลการพิมพ์, 2530:194 หน้า.
2. Johnson SS, Oyelola FT, Ari T, Juho H. In vitro inhibitory activities of the extract of *Hibiscus Sabdariffa* L. (Family Malvaceae) on selected cytochrome P450 isoforms. Afr J Tradit Complement Altern Med. 2013;10(3):533-40.
3. Prommetta P, Phivthong-ngam L, Chaichantipyuth C, Niwattisaiwong N and Lawanprasert S. Aqueous extract of the calyces of *Hibiscus subdariffa* Linn.: effects on hepatic cytochrome P450 and subacute toxicity in rats. Thai J. Pharm. Sci. 2006;30:8-18.
4. Showande SJ, Adegbolagun OM, Igbinoja SI, Fakeye TO. In vivo pharmacodynamic and pharmacokinetic interactions of *Hibiscus sabdariffa* calyces extracts with simvastatin. J Clin Pharm Ther. 2017;42:695–703.
5. Ndu OO, Nworu CS, Ehiemere CO, Ndukwe NC, and Ochiogu IS. Herb–drug interaction between the extract of *Hibiscus sabdariffa* L. and hydrochlorothiazide in experimental animals. J Med Food. 2011;14(6):640–4.
6. Fakeye TO, Adegoke AO, Omoyeni OC and Famakinde AA. Effects of water extract of *Hibiscus sabdariffa*, Linn (Malvaceae) ‘roselle’ on excretion of a diclofenac formulation. Phytother Res. 2007;21:96–8.
7. Ezenwanyi NE. Interaction of ciprofloxacin and extract of *Hibiscus sabdariffa* Linn (roselle) calyces in antimicrobial assays by ‘agar-well cross-reaction technique’. BJASt. 2016;15(2):1-8. 2016
8. Souirtia Z, Loukilia M, Soudyc ID, Rtibic K , €Ozelc A , Limas-Nzouzic N. *Hibiscus sabdariffa* increases hydroxocobalamin oral bioavailability and clinical efficacy in vitamin B12 deficiency with neurological symptoms. Fund Clin Pharmacol. 2016;30: 568–76.